

specifikace: k projednání a rozhodnutí sporu, v němž se věřitel domáhá po správci konkursní podstaty peněžitého plnění s tvrzením, že jeho pohledávka na vydání bezdůvodného obohacení vznikla tím, že po prohlášení konkursu na majetek úpadce podle zákona o konkursu a vyrovnání (zákon č. 328/1991 Sb.) poskytl do konkursní podstaty částku v nárokované výši bez právního důvodu nebo na podkladě neplatného úkonu, jsou věcně příslušné okresní soudy.

§ 9 odst. 1 o. s. ř.

§ 7a písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (IZ)

§ 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007

§ 31 odst. 2 písm. b) zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání (ZKV)

Ncp 631/2020

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze jako soud nadřízený rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Kučery a soudců Mgr. Martina Řezníčka a JUDr. Aleše Šťastného v právní věci

žalobce: **Ing. J. J.**
zastoupený advokátem JUDr. Lubomírem Pánikem
sídlem Masarykova 1120/43, 400 01 Ústí nad Labem

proti
žalovanému: **JUDr. Václav Marek**, advokát
sídlem Vančurova 1548, 272 01 Kladno
správce konkursní podstaty úpadce:
Šlechtění a rozmnožování drůbeže Chrustenice, státní podnik, IČO 14798131
sídlem p. Loděnice, 267 12 Chrustenice

o zaplacení 425 600 Kč s příslušenstvím,

vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 58 Cm 2/2020, o určení věcné příslušnosti,

takto:

I. K projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy.

II. Po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena k dalšímu řízení Okresnímu soudu v Kladně.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou došlou dne 30. 1. 2020 Městskému soudu v Praze (dále jen „předkládající soud“) domáhá, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 425 600 Kč s (blíže specifikovaným) příslušenstvím. Uvedený žalobní požadavek žalobce odůvodnil tím, že částku ve výši nárokové jistiny složil dne 15. 3. 2010 na účet žalovaného jako správce konkursní podstaty úpadce (označeného v záhlaví tohoto usnesení – dále jen „úpadce“), a to na podkladě výzvy žalovaného podle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění platném a účinném do 31. 12. 2007 (dále jen „ZKV“), k vyplacení ceny zastavených nemovitostí žalobce, byť příslušná zástavní práva měla být následně shledána v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4189/2016, jako absolutně neplatná. Jako právní titul uplatněného nároku žalobce uvedl vypořádání bezdůvodného obohacení.
2. Předkládající soud předložil věc Vrchnímu soudu v Praze jako soudu nadřízenému (dále jen „nadřízený soud“), a to k rozhodnutí o věcné (ne)příslušnosti podle § 104a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve znění pozdějších předpisů, s obsáhlým odůvodněním, na jehož podkladě dospěl k závěru, že žádné ustanovení ZKV, a ani o. s. ř., nezakládá v tomto případě - kdy je uplatňována pohledávka za podstatou podle § 31 odst. 2 písm. b) ZKV - věcnou příslušnost krajského soudu.
3. Žalobce ve svém vyjádření k příslušné informativní výzvě předkládajícího soudu konstatoval, že podle jeho názoru je věcná příslušnost soudu v daném případě založena § 7a zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“), když „přichází v úvahu písmeno b), tedy incidenční spory, řešené v podrobnostech v § 159 a násl. citovaného zákona“; „dále přichází v úvahu řízení podle d) tedy spory o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla opatřeními přijatými v jeho průběhu“; „z ustanovení § 159 zákona 182/2006 Sb. přichází potom v úvahu b), tedy spor o vyloučení pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení“; „dále je možné i posuzovat věc jako náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem (písm. e)“; „insolvenční zákon sám specifickou situaci popisovanou v této projednávané žalobě neřeší“. Žalobce dále poukázal „na návaznost na řízení Městského soudu v Praze sp. zn. 42 Cm 20/1996, který je základem pro projednávaný nárok“, když „v tomto řízení při jednání 13. 8. 2018 žalovaný č. 2 (str. 2, odst. 5 protokolu) vznášel námitku věcné nepřislušnosti“; „z toho, že soud jednání dokončil lze dovozovat, že i Vrchní soud vycházel z věcné příslušnosti Městského soudu“. Podle žalobce pak pro jím zvolený postup „mluví i praktické důvody, když u Městského soudu v Praze se vede samostatné konkursní řízení, dále citované řízení 42 Cm 20/1996 i ostatní související (i když už skončené spory, týkající se vesměs projednávaného konkurzu)“; „pro Okresní soud ať už v Berouně nebo v sídle konkursního správce je dokazování předmětnými soudními spisy těžko realizovatelné, respektive s nepoměrnými obtížemi oproti Městskému soudu“.
4. Žalovaný k výzvě předkládajícího soudu sdělil, že se bez znalosti předmětu řízení nemůže k věcné příslušnosti soudu jednoznačně vyjádřit, pročež - v dané souvislosti - požádal předkládající soud o zaslání žaloby. K věcné (ne)příslušnosti soudu pak žalobce předběžně poznamenal, že podle jeho názoru je dána příslušnost krajského soudu – konkrétně Městského soudu v Praze, neboť jde o spor související s konkursním řízením, které je dosud vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 94 K 34/95 (77K).
5. S ohledem na obsah vyjádření žalovaného se nadřízený soud nejprve zabýval otázkou toho, zda předkládající soud zajistil právo tohoto účastníka vyjádřit se ve smyslu § 104a odst. 2 věta druhá o. s. ř., když možnost vyjádřit se ve smyslu tohoto zákonného ustanovení má pojmově pouze ten

účastník, který byl, a to vedle stanoviska soudu v otázce věcné (ne) příslušnosti, seznámen též s vlastním předmětem řízení vymezeným v žalobě.

6. Jak se z obsahu spisu podává, příslušný asistent soudce v rámci referátu ze dne 25. 8. 2020 (na č. l. spisu 9) uložil soudní kanceláři, aby žalovanému, a to vedle příslušné informativní výzvy (usnesení ze dne 25. 8. 2020, č. j. 58 Cm 2/2020-7), doručila též stejnopis žaloby. Z korespondujícího potvrzení o dodání a doručení do datové schránky (dále jen „potvrzení o doručení“), jež má ve smyslu § 134 o. s. ř. povahu veřejné listiny, vyplývá, že k uvedenému pokynu byla dne 1. 9. 2020 do datové schránky, která byla zřízena pro žalovaného jako advokáta, vedle informativní výzvy dodána též žaloba, přičemž následujícího dne (2. 9. 2020) se do datové schránky přihlásila oprávněná osoba ve smyslu § 8 odst. 1 až 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.
7. Na podkladě právě uvedeného lze dílčím způsobem uzavřít, že bez ohledu na povahu příslušné datové schránky (srovnej stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. PlsN 1/2015 - uveřejněné pod č. 1/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, zejména body 64. a 65.) dne 2. 9. 2020 nastaly účinky doručení (rovněž) žaloby žalovanému, neboť došlo ke splnění podmínek uvedených v § 17 odst. 3 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, přičemž žalovanému se současně nepodařilo vyvrátit pravdivost obsahu potvrzení o doručení stran rozsahu doručovaných písemností (§ 134 o. s. ř. a contrario).
8. Jelikož byly splněny všechny podmínky, za kterých může nadřízený vrchní soud rozhodnout podle § 104a odst. 2 poslední věta o. s. ř., přistoupil nadřízený soud k řešení vlastní otázky věcné příslušnosti soudu k projednání a rozhodnutí této sporné věci.
9. Jak se z odstavce 1. odůvodnění podává, žalobce se v tomto řízení domáhá nárokovaného peněžitého plnění z důvodu toho, že částka korespondující jistně měla být žalobcem vyplacena ve prospěch konkursní podstaty k výzvě žalovaného podle § 27 odst. 5 ZKV, byť příslušná zástavní práva měla být absolutně neplatná.
10. Z hlediska posouzení toho, jaká procesní úprava zakládá věcnou příslušnost soudů k projednání a rozhodnutí předmětné věci je třeba vycházet z dlouhodobě ustálené judikatury, podle níž „spor vyvolaný konkursem prohlášeným podle zákona č. 328/1991 Sb. soud projedná a rozhodne podle občanského soudního řádu ve znění účinným do 31. 12. 2007, bez zřetele k tomu, že řízení o tomto sporu bylo zahájeno žalobou podanou po 1. 1. 2008, případně žalobou podanou po 1. 7. 2009“; uvedené platí mimo jiné i „pro určení věcné příslušnosti soudu (§ 9 odst. 3 písm. t/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007)“ (viz například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010).
11. Podle § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007, krajské soudy dále rozhodují v obchodních věcech jako soudy prvního stupně, ve sporech vyvolaných konkursem nebo vyrovnáním, ledaže jde o vypořádání společného jmění nebo jiného majetku manželů.
12. Jelikož - jak se podává z obsahu zápisů v obchodním rejstříku - konkurs na majetek úpadce byl prohlášen rozhodnutím (tehdejšího) Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 28. 2. 1997, sp. zn. 94 K 34/95, je třeba při posouzení věcné příslušnosti soudu k této věci vyřešit si předběžně otázku toho, zda věc má povahu sporu vyvolaného konkursem ve smyslu citovaného § 9 odst. písm. t) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007.
13. Nejvyšší soud v souvislosti se svým rozsudkem ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 5394/2008 (na který případně odkázal předkládající soud ve své předkládací zprávě), formuloval závěr, že „pohledávka vzniklá tím, že věřitel po prohlášení konkursu na majetek dlužníka podle zákona č. 328/1991 Sb. poskytl do konkursní podstaty peněžité plnění bez právního důvodu, je ve smyslu ustanovení § 31 odst. 2 písm. b) uvedeného zákona pohledávkou za podstatou“.

14. Není přitom žádného důvodu, proč by jinak, než rovněž jako pohledávka za podstatou, měla být posuzována pohledávka věřitele, který měl po prohlášení konkursu na majetek úpadce poskytnout do konkursní podstaty peněžité plnění na podkladě neplatného právního úkonu.
15. Jak přitom dále vyplývá ze standardní soudní rozhodovací praxe, jejímž výrazem je například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 565/2001 (předkládajícím soudem rovněž zmíněný), „spor o pohledávku za podstatou není pro účely určení místní či věcné příslušnosti soudu sporem vyvolaným konkursem“.
16. S ohledem na shora konstatované lze uzavřít, že žalobou vymezený předmět řízení - jenž je přitom určující pro stanovení věcné příslušnosti soudů ve sporném občanském soudním řízení (viz například usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 3348/10) - předurčuje povahu tohoto sporu jako sporu, který nebyl vyvolán konkursem, a proto je třeba při stanovení věcné příslušnosti vycházet z procesní úpravy účinné k termínu zahájení tohoto řízení (dne 30. 1. 2020).
17. Jelikož konkursní řízení úpadce není vedeno podle IZ, ale ZKV (§ 432 odst. 1 IZ), nepřichází do úvahy v daném případě aplikovat procesní úpravu obsaženou v IZ, ale při posuzování věcné příslušnosti soudu se uplatní výlučně obecná úprava věcné příslušnosti ve sporném občanském soudním řízení obsažená v § 9 o. s. ř. Z tohoto důvodu je nepřipadnou ta část argumentace žalobce směřující k závěru o příslušnosti předkládajícího soudu, jež se opírá o shora zmíněná ustanovení § 7a a 159 IZ.
18. Podle § 9 odst. 1 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů, nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy. Úprava obsažená v odstavci 2 § 9 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů, pak taxativně vymezuje okruh sporných věcí, ve kterých rozhodují jako soudy prvního stupně krajské soudy, přičemž předmět tohoto řízení nelze typově podřadit pod žádnou z těchto věcí.
19. S ohledem na vše shora řečené lze uzavřít, že projednání a rozhodnutí této věci jsou věcně příslušné okresní soudy ve smyslu obecné úpravy věcné příslušnosti soudů pro sporné občanské soudní řízení obsažené v § 9 odst. 1 o. s. ř., když se nejedná o věc, pro kterou by zákon zakládal speciální věcnou příslušnost soudů krajských. Taková speciální úprava není obsažena nejen v § 9 odst. 2 o. s. ř., ale ani v žádném jiném ustanovení zákonné povahy. Bezpředmětnou je v daném ohledu argumentace žalobce, jak konkrétně mělo být postupováno po vznesení námitky (poznámka nadřízeného soudu - zjevně „nedostatku“) věcné příslušnosti ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 42 Cm 20/1996, či poznámka žalobce, že jsou „praktické důvody“ pro vedení sporu u předkládajícího soudu.
20. Nadřízený soud proto rozhodl podle § 104a odst. 2 poslední věta o. s. ř. tak, že k projednání a rozhodnutí této věci jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy, přičemž ve smyslu § 104a odst. 6 část věty před středníkem o. s. ř. současně uvedl soud, jemuž bude věc postoupena k dalšímu řízení; rozhodnutím pod bodem II. výroku tohoto usnesení však není dotčeno ustanovení § 105 o. s. ř. (§ 104a odst. 6 část věty za středníkem o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

Praha 5. října 2020

JUDr. František Kučera
předseda senátu

